

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

IX. évfolyam.

FIUME, kedd 1912. július 9.

152. szám

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229).
Gradinata del Sasso Bianco 3, Wurzer ház I em.

Felelős szerkesztő:
MURAI JENŐ.

Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 400.

Előfizetési ár:

Egész évre 24 kor. | Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. | Egy hónapra 2 kor.
Egyes szám ára helyben 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Középiskolákat a horvátországi magyarságnak!

Egy Zágrábban lakó honfitársunk igen érdekes levelet írt a horvátországi magyar középiskolák felállítására érdekében. A levelet nyílt levél címen Tisza István grófhöz intézte s tőle várja, hogy a horvát-szlavonországi magyarságnak s az unionizmusnak is ez a fontos kérdése magvalósuljon.

Nyílt levél alakjában azonban ez a kérdés nem tárgyalható, mert tudnunk kell, hogy a kultuszügy Horvátország *autonom* ügye, a melyre magyarországi politikusként, még ha Tisza István gróf is, ingerenciája nincs. Az ügynek vélünk tehát szolgálatot tenni, ha ezt a fontos kérdést átvisszük a sajtóagitáció terére. Jól tudjuk, hogy ennek a kérdésnek ránk nézve kedvező megoldását kizárólag a horvát országos kormánytól várhatjuk, de a magyar közvélemény nyomása is kell hogy számítson még valamiféle zágrábi báni palotában.

Hivatva érzem magamat — írja honfitársunk — hogy e tárgyhöz hozzászóljak, mert jómagam is horvát középiskolába jártam s három gyermekem jelenleg azokba kénytelen járni.

Harminczéves tapasztalatom mondatja velem ezt az igazságot, hogy mindaddig, míg e területen magyar középiskolák fenn nem

állanak, magyar-horvát barátságáról beszélni hiu ábrándozás.

Mert a horvát középiskolák melegágyai minden magyarellenségnek, ezek kohói annak a tűznek, melyben minden magyar-horvát vonatkozás elhamvad s melyben minden összetartozási érzés elszenyved.

Gyümölcséről a fát, a mai horvát nemzedékről ezeket az iskolákat lehet megismerni.

Az az égő gyűlölet, mely a jelenlegi horvát nemzedéket a magyarság s a magyar államisággal szemben eltölti, az a féktelen, mélységes indulat, mely a magyar szent korona, a magyar, száz csatákban megdicsőült, zászló bemozoltságában s elégetésében nyilvánul, ezekből a középiskolákból kikerült fiataloknak a lelkében lobog.

Ezeknek az iskoláknak ily szellemű nevelői töltik be a közintézmények kereteit s dolgoznak, mint a közhatalom részei, bámulatos kitartással azon, hogy a magyar állam erősségeit minden téren nyomaiban eltapsák, vagy lassan-lassan elsorvasszák.

Ezekbe a középiskolákba kénytelen az ittlakó magyarság gyermekeit küldeni, hogy azokból az életre harcosokat neveljen.

Rábizhatja-e vajjon gyermekét, nyugodt lélekkel a magyar szülő, ezekre az iskolákra. Fentiekből már kitűnik, hogy nem!

Mert miként a nagy osztrák Tezner sze-

gében karonfogva az öregot, lekanyarodtak a nagy piacra.

Csendes magamban követtem őket. Mikor a kis házuk kapuján befordultak, tétovázás nélkül utánuk léptem és az udvar akácok fáival, a mögöttem elterülő kerttel ismerősöm köszönt felém. Otthon voltam már; Laszkáry bácsi volt az öreg, régi ismerősöm, a leányának egyszer remegve megcsókoltam a kezét, hogy várjon. Várjon, amíg kivereksem magamat. Jól tette, hogy nem várt, most már neki is ilyen nagy lánya lehet!

Laszkáry örömmel fogadott. Nagy gyengéje volt, hogy résztvett a szerencsétlen königgrázi ütközetben és ahol mindenki futott, bizony ő sem maradt kőbe. Kapitány volt, nyugdíjba küldték, valami pénzecskejéből megvette ezt a házat, a kertet és megnősült. Gyönyörű rózsákat nevelt, szabad idejében pedig a szobájába zárkózott és újból és százszor megvívta a königgrázi ütközetet. Csupa térkép volt az asztala. Apró zászlócskákat tűzött a döntő pontokra, a két hadsereget különböző skatulyákban vattába bedugott cinkatonákkal jelezte. Amikor vége volt az ütközetnek, visszasöpörte a porosz és osztrák hadtesteket, vattát tett rájuk és az asztal alá rakosgatta. Pipára gyújtott, olyan tajtékpi-pára, melyen a kufsteini vár rácsos ablakából egész feketére barnult jó Kazinczy feje nézett ki és hirtelen lecsavart pipaszárával dühösen csapkodta az asztalt: Ó, ez a Benedek, ez a Benedek!

Ilyenkor a legnagyobb csendnek kellett lennie a háznál. Az öreg megakadt karrierjét sirta vissza. De aztán megnyugodott, leült a zongorához és öblös, szentóri hangon régi harczi riadókkal reszkettette meg a ház falát. Csak úgy zúgott a Radeckzy. Dobok pereg-

rint is a magyarok ezeréves történelme egy hősköltemény, azonképpen a magyar gyerek átvégődése horvát középiskolán: kálváriajárás.

Egy testi és lelki vértanuság.

Iskolatársaik ütök-verik őket, tanáraik meg kiüldözik.

Horvát középiskolán csak azt a magyar gyereket bocsátják át, aki magyarságát megtagadja s teljes elhorvátosodásának kétségtelen bizonyítékait szolgáltatja, hacsak nem kiváló, le nem törhető tehetség.

Innen van az, hogy a horvát közéletben számtalan teljesen elhorvátosodott, saját fajtáját megtagadó, volt magyarral, találkoznak aki magyarságának teljességével jutott volna át a horvát iskolák kaudiumi igáján, aligha.

Pedig csakis az ilyen egyéniségek, kik a horvát szellem teljes ismeretén felül a magyar kulturában is gyökereznek, volnának képesek olyan állapotok megteremtésére mely mind a magyar, mind a horvát érdekek kielégítésére alkalmas.

Ilyen egyéniségek nevelésére a horvát középiskola nem alkalmas. Ezt a munkát rábizni nem lehet, mert elvégzéséhez sem kedve, sem akarata, sem képessége nincsen, Szándékosan nincsen. Nem lelkéből lelkedezett gondolat volna ez, hanem lelke ellenére való.

tek, lovak dühörögtek, dicsőségtől részeg hadoszlopok rohantak előre.

... Régi időkét ejtvén sorra, Laszkáry most is a szobájába vezetett, behitta unokáját és csendesesen bezárta maga után az ajtót. Az asztalon már ott várta a kiterített térkép, míg Katóka a vattás skatulyákból a poroszokat szedegette elő.

Tekintse öcsém ezeket a poroszokat — dörmögte az öreg. — Bizony gyenge legénykék! Nézzé.

Két ujjá közé fogott egy porosz lovast és lovastul kettéroppantotta derékban. Mérgesen dobta oda a sarokba.

— És ezek vertek meg minket? Nézzé csak!

Néhány katonát még szétmorzsolta, de én már Katókat néztem. Ahogy a skatulyák felé felemelgette, ahogy az ujjá közt megforgatta a kis ólomkatonákat, ahogy a két hadsereget a kiinduló vonalba állította, valami derengő sejtés, lágy borulat szállta meg szívemet. Emlékeztem rá, hogy husz év előtt igen sokat jártam ministrálni kora hajnalban a Vince-lányok zárdájának templomába, hogy sokszor télviz idején a ködös, hideg és sáros utcákon lázasan botorkáltam a templomajtóban égő mécses világa felé, emlékeztem arra is, hogy egy ilyen szemű, piszeorru leányba szörnyen szerelmes voltam.

Katóka felemelte a fejét, kíváncsian rám pillantott és az asztalhoz tolta nagyapó székét. Az öreg ur belesüppedt a két karfa közé, szuró, szigorú tekintetét vetett a poroszokra és néhány gyors húzással előbbre hozta őket.

— Így. Egyszerre rohanták meg Clam-Gallast Gicsinben! Az altábornagy bátor, — elméleti katona volt. Nagyon szorították, hát visszavonult. Rendbe, kevés veszteséggel. De

„A Tengerpart“ tárcaja.

BENEDEK.

Írta: Miklós Jenő.

Magam is kisvárosból jöttem és magamnak is megvan a kisvárosi története. Néha tavasszal utrakelek én is, néhány napot töltök a kisvárosomban, újra bejárom a hegyeket, éjjel beköszalok az alvó utcákat, fölnezek a toronyba, amelyben denevéreket riogattam, megzörgettem a gimnázium ablakait és visszakerülök megint a fővárosba vidéki életről álmodozni.

Olyankor nem megyek senkihez, a diákjaimat szétfutta a szél, aki ott maradt, nem ismer ráam többet. Egy ilyen vasárnapon betértem diákmissé e. A legutolsó padban húzódtam meg, mögöttem már csak szenteltvíztartók és koldusasszonyok. A kisdiakok az első padokban épp úgy vágják imakönyvükbe ragasztott lapokról a Livius Róma alapítását, meg Herder Cid románcait, a sekrestyés épp úgy szaladgált vörös, csipkés ingében hosszú gyertyaoltogatóval, az egyik oltárképen asszisi Ferenc még mindig két kézben tartotta leboruló Sancta Clara sugárzó fejét, a sok emlék a tömjénfüsttel szállt, szállt a templomban, fölöttem a koruson méltóságosan bugott az orgona. Most beleszendült egy lány, ezüstös női hang.

Az ur testét motatta fel a pap. A kis csengők szóltak, valahí sóhajtott, a sekrestyés földig görnyedve verte a mellét. Mikor a nép templomból kitódult, meleg, tavaszi levegőben csókoló napsugártól ragyogott a sok kis diák szeme; mellettem, a templom előtti téren, öreg ur várakozott, amint hirtelen elénk lebent nevető arccal egy viruló leány és gyön-

UJDONSÁGOK.

Erre a célra új intézményeket, új emberekkel, új szellemmel kell megteremteni.

A létesítendő magyar-horvát középiskolákra hárul az a feladat, hogy közös hagyományainkat közös jövőnkhez kapcsolják ott, ahol azt atyáink elhagyták, hogy folytassák közművelődéssel azt a munkát, melyet őseink karddal kezükben megkezdettek: ennek az ezeréves Szt.-István birodalmának a jövő évezredekben való fentartását azok között a hatások között, melyeket neki a természet rendje megszabott s amelyekbe horvát testvéreink főtlenül s elválaszthatlanul beletartoznak.

Óhajtandó tehát, hogy ennek a kétszáz-ezernyi magyarságnak gyermekei részére, kiknek magyar iskolákba járó száma meghaladja a 13 ezret, Horvátország több helyén reál-gimnáziumok állítsanak fel, nehogy továbbra is kénytelenek legyünk gyermekeinket hiábavalóan áldozatul dobni a nagyhorvát szellem molochjának.

Nem kérünk egyebet, mint amit szűkebb Magyarországon oláhnak, németnek, szerbnek jogal elismertünk, hogy ahhoz nekünk magyaroknak is jussa legyen a magyar állam ezen az önkormányzatu részén. Vajjon az ezeréves Magyarországnak, a diadalmasan előretörő magyarságnak nem volna meg a hatalma tehát a joga is, hogy hű fiait saját területén az elnemzetlenítéstől megvédje?

Az államalkotó magyar faj tekintélyének kérdése ez, melyet sürgősen meg kell oldani, ha lehet szép szerivel, ha kell kiméretlenül.

A magyar állam keretében nem állhat fenn semmiféle önkormányzati jog, mely a magyarság rovására van!

Ha ez a fontos kérdés felkaroltatik s teljesedésbe megy annyi ezer és ezer magyar-nak vágya, akkor megvethetjük alapját annak a szükségszerű összhangnak, mely a horvátot a magyarra fogja mint testvért testvérhez utalni s mely alap kizárólag a létesítendő magyar-horvát középiskolákban verhet csak gyökeret.

Szabó Imre.

bennünket, őcsém, akik még csak Königratz felé igyekeztünk, levert ez az első veszteség. Nálunk azt úgy hívják, hogy a csapatokon morális vereség vett erőt.

Igent bólintottam, mert éreztem, hogy a Kató szeme rajtam pihen. Fűrkeszi és kutatja az arcomat, amely idegen volt előtte és amelyre alig tudott visszaemlékezni. Husz év előtt egy diák sokat forgott délutánoként is a sekrestyében, amelynek rostélyos kicsi ablakából leláthatott a virágzó barackfasoroktól fehérítő kertbe. A kertben a szirmok közt apró leánylábacskák tipegtek-topogtak, de ez a diák akkor sokkal merészebb volt, igen, sokkal merészebb volt, mint most itt ez a szertartásos, komolykodó idegen, annak a leánynak a leányával szemben.

Az öreg időközben szippantgatott Kazinczy fejéből és tenyerével visszasöpörte Ciam-Gallas seregét:

A poroszok mindenütt a nyomunkban. Trautenaunál Goblens a 23-as és 6-os gyalogezred Radeckzy-rohamával ugyan befűtött nekik! Nézze azt a két ezredet, ez a roham, ez valami csoda! Ez aranylap, ebben a sötét könyvben.

A két ölmogyalozezred nekifutott az első sorokban álló poroszoknak, ledöntötte őket, keresztülgázolt rajtuk és nekem eszembe jutott... hogy az utolsó megtakarított pénzemet adtam oda a sekrestyésnek egy kis kusza levélért, melyet az atyafi a virágzó szélső barackfára, annak is a legfehérebb ágára akasztott. Valaki látta és lefutott gyorsan a levélért. Elolvasta, aztán magánál tartotta, aztán visszaküldte, de mint szorgalmas, rendes kislány, a hiányzó vesszőket pontosan beékelte. A második levelet már nem is küldte

Olvasóinkhoz. Lapunk a mai nappal nyomdát cserélt. Ez okból jelen számunk kivételesen redukált. négy oldalas terjedelemben jelenik meg.

A kormányzó utazása. Gróf Wickenburg v. b. t. t. kormányzó ma délután 6 órakor néhány napi tartózkodásra Budapestre utazott, ahol Lukács László miniszterelnöknel fog látogatást tenni, a miniszteriumokban pedig több folyó ügyeket intéz el.

A kiviteli akadémia növendékei. A szeptember 1-én megnyíló fiúmei m. kir. kiviteli akadémia első tanfolyamára eddig 24 haligató jelentkezett, akik nagyrésztben reáliskolát vagy gimnáziumot végeztek.

Evezősök balesete. Tegnap este a „Liburnia” evezősegylet bejelentette, hogy a déli elött folyamán négy evezőse kirándult a Quarneróra s nem tért vissza. A tengerészeti hatóság kiküldte „Klolid” gőzösét, amely féltizenkétórakor tért vissza, anélkül, hogy ráakart volna a csónakosok nyomára. Az aggodalom azonban nem tartott sokáig, mert a négy evezős néhány perccel utóbb megérkezett a kikötőbe.

Az evezősök visszatérésük után elmondották, hogy egyik négyevezős csónakon, tegnap reggel kirándultak a Quarneróra. Steuer Ienő, a Fiumei kávépörköldé társtulajdonosa, Nattich művész, Bechle építészeti rajzoló, Matterdorfer magánisztitviselő voltak az evezősök, De Baron torpedógyárba beosztott argentinai mérnök pedig a kormányos. Utjokban érintették Abbazia, Lovranát és Moschienizét s este 9 órakor indultak vissza Abbazia és Fiume között azonban elérte őket a vihar s a szűk és alacsony lélekvesztő játékszer módjára táncolt a hullámok hátán. József főherceg villája előtt Cantrida közelében a csónak teljesen elmerült a vízben. A lélekvesztő utasai ekkor a tengerbe ugrottak Bechle azonban nem tudott úszni s a hullámok eltemették Steuer, aki első evezős volt, saját élete kockáztatásával a fuldokló ember után úszott s a többiek segítségével a vizen lebegő csónakra fektette társát akit úgy sikerült a partra vonszolni. - A menekülteket a József főherceg villa kertésze vette ápolás alá, majd kölcsönzött ruhában mindnyájan visszatértek a Liburnia evezősegylet helyiségébe.

A kikötőből. Julius 8. Érkezett: „Zrinyi” magyar gőzös Marseilleből, 200 láda narancssal, 180 kosár gyümölcsessel, 90 hordó festékekkel és 62 hordó borral; „Napried” osztrák

vissza, mert megtalálta nála a Dolorosa kedvestestvér.

— Azaz, hogy nem is így volt, — dörmögte karosszékében a vezér — mert az előcsatározások már Könighofban és Nachodban megkezdődtek! Az ám, Nachodban. A poroszok, mint a hangyák, szorítottak bennünket Königratz felé. Ime, itt áll jobbról az elkésett Lipót főherceg, itt meg Ramming a VI. hadtesttel, mint tartalékkal, Rettenetes küzdelem kezdődött... Katóka arcáról mégis futó mosoly szállt el...

A ikslány akkor, husz év előtt, sirt először másvalaki miatt, akkor fájt először a nyugtalanító szive. De már a délután leckeórák után a tanulószobában felejtette a Magyar Irodalom Történetét, melyet a sekrestyés takarítás közben lehozott a kis diáknak, aki a Halotti Beszéd végére olyanforma ösdi betűvel izzó szerelmi vallomást írt bele. A beszéd fönt így volt: Latiatuc feleym zumtuchel — lent meg így volt: Ne féj, el nem hagylak! Egyszer eljövök érted és feleségül veslek.

Laszkáry megsodorta bozontos bajuszát és fellökött egy hős lovast.

— Ez Festetich altábornagy. Megsebesült, ki kellett vonni az ütközetből. Délután két óráig a poroszok egyre rosszabbul álltak, már vissza akartak vonulni, akkor érkezett meg a menydörgős istennyi! Frigyes porosz trónörökös tartalékserege. Bekerítette a mi szélső szárnyunkat. Irtózatos pánik. Benedeknek, senki sem engedelmeskedett. Lipót főherceg a maga öklére operál. A maga öklére elrakják. Csapás csapás mán, de ha itt ez a szárny, akkor kitart...

Az öreg közéjük csapott, kicsipte a vezérüket és megvetéssel dobta az asztal alá.

gőzös Brailából, 1650 tonna búzával; „Elvira Antonietta” osztrák gőzös Triesztből 378 drb. rézzel, 574 zsák faszeggel, 50 hordó üveggel és 9 drb. géppel.

Indult: „Eugenia” osztrák gőzös Santosba 135 láda malátával, 100 láda vegyes áruval és 20 tonna fával.

Gazdátlan motorcsónak. A „Szent István” Adria gőzös hajómestere tegnap gazdátlan motorcsónakot talált a tengeren. A csónak tulajdonosa eddig nem jelentkezett érte.

Éjjeli látogatás. Lanza Clemente magánzórnak a Podmurvice 131 szám alatt levő lakásába tegnap éjjel az ablakon keresztül bemászott egy rabló. A vakmerő ember abba a szobába ment, ahol Lanzi családjaval együtt lámpavilágnál aludt és nekilátott a fosztogatásnak. A rabló harisnyában járkált s az egyik szekrényből 25 koronát, Lanzi zsebéből 22 koronát, és Lanzi feleségének alsószoknyájából 6 koronát szedett ki. Lanzi felesége éppen akkor ébredt fel, mikor a rabló menekülni akart s egy keze ügyébe akart fadarabba a veszedelmes éjjeli látogató fejére sújtott. A rabló mégis elmenekült, de cipőit és két hosszupengéjű kést a szobában felejtett. A rendőrség eddig nem tudott a rabló nyomára akadni.

Horvát footballgyőzelem. Tegnap délután a pioppi-i sportpályán nagyszámú érdeklődő részvétele mellett a susáki Viktoria Football-Club a fiumei „Libertas” footballclubbal mérkőzött. Az eredmény meglepő volt. A „Viktoria” 80 arányban legyőzte a „Libertast”.

A „Libertas” csapata az első félidőben nagyon szépen tartotta magát. Különösen Kuzmann hátvéd érdeme hogy több gól nem esett.

Az ésszerűen és egymást teljesen megértő Viktoria csatárok egymásután lövik a gólokat. A súlyos vereség oka a „Libertas” fedezet sorának tehetetlenségében keresendő. Legjobb emberük Kuzmann belhátvéd volt. Szép összjáték főképen pedig a kapu előtti határozottság jellemzi legjobban a „Viktoria” játékát. A szépen keresztüli vitt támadások legnagyobb részét a balszárny vezette. A match 80 arányban végződött a „Viktoria” javára.

Baleset a tengeren. A mentők szombaton, délután az „Atlantica” hajóársaság „Fiume” gőzöséről a kórházba szállították Falnegovics Ferenc 32 éves hajótisztet, aki pénteken este a gőzösnek Fiume felé való útjában a parancsnoki hidról levezető lépcsőkön elesett és jobb lábszárát törte.

En is kérdőleg néztem Katókára. Azt írta a kis diák. Kató, a te édesanyádnak, hogy egyszer eljön érte? Várta? Talán később együtt vártatok, sokat?

A hadvezér mérgesen fűt közénk. Katonáit Königratz felé visszahoztatta és Blumenthalig ugyancsak erős munkában volt:

— Harmincezer elesett és mennyi sebesült!

De Katóka arca fülragyogott:

— Várta. Hogy el fog jönni, ha egyszer megint virágosak lesznek a barackfák és a kertünkben megszólalnak a fekete rigók. Eljön, várta sokáig, mindig, mondta. És ha ma este ide belép, itt fogja találni...

— Nem, nem, soha! — kiáltotta egyszerre Laszkáry és a pipaszárával rácsapott az asztalra:

— Ó ez a Benedek, ez a Benedek! Mért nem maradt Itáliában a szolferinói hős? Königratzet csak bízták volna reám, én ugyan a dolgukat elintéztem volna...

Az öreg felugrott, átült a zongorához és fölharsant a Radeckzy tüzes indulója. Öblös kürtök recsegték, harsogott a harci riadó, a lovak patái csattogtak, fegyverek ropogtak.

Meleg, illatos este volt. Most mindjárt meg fog jönni. Az ablakokon átféherlett a barackfák lombja. Bucsuzó, deris napfény hullt a leány halovány, megremegő arcára, elsiklott a szobán, a csatamezőn, melyen csak az imént Benedek elvesztette az ütközetet.

Várjam? Kisvárosi asszony lett belőle, fáradt; és én szomorú. A régít látiam a lányában, várjam? Kifordultam lassan az ajtón, három ugrással ki az utcára és fuottam, mintha a poroszok engem vertek volna meg.

Öngyilkossági kísérlet. *Schreier* Marcella 21 éves rudolfsverthi illetőségű mosónő szombaton a Cosala 307 számú lakásán kén-savat akart inni, a mérget tartalmazó üveg azonban kiesett kezéből, leöntve arcát és nyakát. A leány a nagy fájdalomtól, a földre esett, az üveg a kezében eltört s az egyik szilánk a jobb karjába hatolt. A mentők az életunt leányt beszállították a kórházba. Az öngyilkossági kísérletet azért követte el mert kedvese K. Károly, akivel vadházasságban élt, szombaton elszökött tőle, s a „Saxonia“ gőzösré szállva, Amerikába utazott.

Sztrájkagitáció a Zichy-téren. Megirtuk, hogy a rendőrség már több napszámot tartóztatott, le, mivel a Zichy-téren levő kikötőmunkásokat sztrájkra akarják bírni. Szombaton ugyanezen okból kifolyólag letartóztatták *Baricsevics* Antal, *Kamianovics* János és *Zepanovics* Mátyás dalmát származású napszamosokat, akiket a rendőrbíró 3-3 napi elzárásra ítélte.

A hét fertőző betegségei. A város tisztifőorvos jelentése szerint Fiume városban és kerületében a július 1-étől 7-éig terjedő héten a következő fertőző megbetegedések fordultak elő: 1 skarlát, 7 bárányhimlő, 1 difteritisz, 3 hastífusz, 1 számkórhögés. A kórházba két vörhenybetegét szállították.

A külkereskedelmi mérleg passzivitásának növekedése. Az osztrák kereskedelmi minisztérium most teszi közzé a monarchia külkereskedelmére vonatkozó statisztikai adatokat. A szerint 1912 január-május időszakában a behozatal 1369.7 millió koronát vagyis 200.1 millióval többet tett, mint a múlt év hasonló szakában. A kivitel 1008.7 millióra rugott, vagyis 55.3 millióval haladta meg a múlt évi exportot. E szerint a kereskedelmi mérleg 1912 január-májusi időszakára nézve 461.2 millió passzivitást tüntet fel, szemben 316.4 millióval a múlt év hasonló időszakában.

A passzivum tehát ismét növekedett, még pedig az év első öt hónapjára nézve 144.8 millióval. A passzivitásnak ez a folytonos növekedése annál aggasztóbb, minthogy a külföldi tőke, mely ezt a passzivitást ellensúlyozná, a monarchiat most elkerüli.

Vasbeton mótóros csolnak. A vasbetont vízi járművek építésére nagy merevsége miatt sokáig nem merték alkalmazni. Néhány kísérlet azonban megmutatta, hogy a vasbeton is eléggé rugalmas s azóta hajóépítmények is gyakrabban készülnek ebből a modern építőanyagból. Legutóbb *Elmer* és társa stettini vállalkozó mótoryachtot építettett vasbetonból. A hajó testét három keresztirányú válaszfalal négy részre osztották, melynek — eltekintve attól, hogy ezzel a hajótestnek nagyobb merevséget ad — még az az előnye is megvan, hogy esetleges sérülés esetén csak egy rész telik meg vízzel, tehát a csolnak nem süllyed le. A hajó oldalfalait 2 cm. vastag vasbetonlemezek alkotják, melyeket kereszt és hosszanti irányú kötések merevítettek. A csolnak teljes hosszúsága 7 m, szélessége 1.75 m. Egy 5 lóerős benzínmotorral szerelték fel, melylyel 9 km. óránkénti sebességet ér el. A mótó rugalmas alapon, fagerendákon nyugszik, a padlózatot ellenben közvetlenül a vasbetonbordákra helyezték. A hajó külső felszínét be kellett volna festeni. Mivel alkalmas festék a betonhoz nem kő, terrazzo-burkolatot alkalmaztak; a vízvonallal feletti részekre pedig fehér színű márványból készült terrazzo került, melyet még simítottak is, hogy a hajó mozgó ellenállását csökkentsék. Különleg a vasbetoncsolnak miben sem különbözik a rendes építőanyagból készült csolnakoktól, mert az összes szerkezeti részek a szokásos alakúak készültek.

Távirat — Telefon.

Közös minisztertanács.

BÉCS, július 8. *Lukács* miniszterelnök ma reggel ide érkezett, hogy részt vegyen a délelőtti 11 órakor kezdődő közös miniszteri tanácskozáson. *Teleszky* pénzügyminiszter ebből a célból már tegnap Bécsbe érkezett. *Lukács* reggel *Vértessy* miniszteri tanácsossal és *Cuvaj* Ede horvát királyi biztossal tanácskozott.

A közös minisztertanácsban elsősorban a

delegációk határidejét állapították meg. Az első delegáció szeptember másik felében, a második pedig novemberben lesz. A minisztertanácsban *Auffenberg* a jövő évi költségvetés rendkívül nagy kiadásairól beszélt, *Schemua* vezérkari főnök és *Berthold* gróf külügyminiszter támogatták *Auffenberg* elsőterjesztését.

A tárgyalásokat délután és holnap is folytatják.

A király Gmundenben.

BÉCS, július 8. A király látogatást tett Gmundenben *Ernö* Agost kumberlandi és stíriai hercegnél.

Tisza a vizsgálóbíró előtt.

BUDAPEST, július 8. *Tisza* István, akit *Szlavek* vizsgálóbíró *Kovács* Gyula ügyében mára idézett magához, tegnap Budapestre érkezett és váratlanul kihallgatásra jelentkezett. Egy óráig tartó kihallgatása után detektívek kíséretében lakására hajtatott.

Rejtélyes eset.

BUDAPEST, július 8. A budai *Schwartz* Ferenc utca egy házában III. emeleti ablakából az éjjel kiesett egy nő, akiről az inspekciós rendőr megállapította, hogy *Barta-Gartl* Jozsefné, leánynevén *Tóth* Etel, tisztviselő neje. Az eszméletlenül fekvő asszonyt kórházba vitték, ahol félig önkivételben olyan kijelentéseket tett, amelyekből azt következtették, hogy a férje jöbta ki az ablakon. Ma délelőtt *Bartát* előzetes letartóztatásba helyezték.

Gyilkosság Alagon.

BUDAPEST, július 8. *Alagon* *Német* Ferenc munkás bement *Drexler* Miksa üzletébe hogy a fiának cukrot vásároljon. Fizetéskor azonban összeesett a kereskedővel, aki Némettel szemben azt állította, hogy nem 20, hanem tíz fillérrrel fizetett. Német feldühödve hazament. elővette revolverét, mellyel néhány próbálást tett, majd visszament az az üzletbe, ahol *Drexlert* szó nélkül lelőtte. Letartóztatták.

Magyar győzelmek az olimpiádon.

STOCKHOLM, július 8. — A magyar atléták újabban a következő sikeres eredményeket érték el az olimpiádon:

A svéd gerelyvetésben *Köczán* Mór harmadik lett 55:50 m. dobásával.

A 100 méteres síkfutás előfutámban *másodiknak* érkeztek be *Szalai* Pál, *Jankovich* István, *Rácz* Vilmos, *Szobota* Ferenc. A középfutamokban a magyarok kiestek.

A 800 méteres síkfutás előfutámban *Bodor* Ödön második lett.

A 100 méteres gyorsúszás előfutámban első *Belezny* Laszló.

Az 1500 méteres gyorsúszás előfutámban első *Las-Torres* Béla.

A törvirás előversenyében dr. *Földes* Dezső és *Schenker* Zoltán győztek.

Stemmer Ferenc a könnyűsúlyú birkozás előmérkőzésén legyőzte a svéd *Johnsont*.

STOCKHOLM, július 8. — A magyar atléták az olimpiai versenyeken csak statista-nak az amerikaiak mellett és még helyre sem fognak bejönni.

A 200 méteres mellúszás elődöntőjében első lett *Demjén* Oszkár, aki résztvesz a középdöntőben is.

A 100 méteres síkfutás döntőjében *Craig* (Amerika) az első.

A 100 méteres úszás közép döntőjében első *Bretting* (Németország). *Belezny* nem indult.

A 200 méteres mellúszásban első *Lützon* (Németország); hetedik *Demjén*.

A vízpolóban az angolok 4:4 eredmé-ny-

nyel játszottak a belga csapatokkal. A meghosszabbított versenyben az angolok győztek. Ha a magyarok az osztrákokkal legyőzik, akkor az angolokkal kerülnek össze.

A vívás középdöntőjében *Paizs* Pál kiesett, *Békessy* Béla és *Berty* László tovább mennek.

A birkozásban *Pongrácz* (Pollák) József legyőzte *Johannsen* svéd bajnokot *Gerstacker* német legyőzte *Szószy* András magyart.

Halálos automobilbaleset.

SIÓFOK, július 8. Siófok közelében tegnap súlyos autokatasztrófa történt. *Radó* Károly budapesti igazgató, aki az autót vezette, szörnyet halt, *Lindenbaum* Felixné és *Korner* Jenő életveszélyesen megsebesültek.

„Margherita“ mozgó

Via Alessandro Manzoni 3.

Hétfőn 8-án és kedden 9-én.

Igen előkelő műsor.

Gaumont Journál 26. sz.

Igen érdekes kinematográfiai heti szemle.

A végzet jóvá tesz mindent. Remek összeállítású dráma. Igen szép részletek.

Az alkohol csempészete.

Megható szerelmi regény.

A „Vitagraph“-ház igen nagyszabású műve.

Záradékol előadatik

Polon és csók.

Igen mulattató vigjáték.

BUCCARI egyetlen modern szállója

„JADRAN“ szálló

Kitünő étterem s kávéházzal. — Magyar

konyha. — Legjobban ajánlható.

Tulajd. *Homolka* Károly.

A hálószobák réme, a poloskák kiirtása eddig a lehetetlen dolgok közé tartozott. Mióta azonban a „Löcherer Cimexinell“ történetek próbák beigazolódtak, hogy a Cimexin hatása folytán a peték rögtön kiszáradnak és többé ki nem kelnek. A Cimexin mindenütt használható, szövetet, butort, falat vagy festést nem piszkít; nyomot vagy tollot nem hagy. Moly ellen egyedül biztos szer kapható: **Mizzan gyógyszertárban Piazza Elisabetta** és a készítőnél „Löcherer Gyula gyógyszertárban Bártfán“.

LEDERER PENZIO ABBAZIA

Habsburg villa és Park szálló.

120 szoba. Lift. Fürdők a házban. Villanyvilágítás. Árnyas kert. Gyönyörű kilátás a tengerre. Szoba és ellátás 8 koronától feljebb. Családoknak engedmény.

== LOVRANA ==

Pensió Lukács

Elsőrendű családi otthon.

Magyar vendéglő

FIUME

Riva Szápáry 6. Telefon 11-49 szám. Elismert kitünő magyar konyha. Tisztán kezelt fajborok. Állandóan frissen csapolt kőbányai sör.

Minden magyar itt találkozik!

A legajánlatosabb fiumei szállók:

„Deák” szálló
a Deák-korzón és dependance-a a

„Bonavia” szálló
Via Edm. De Amicis 4.
Minkét szállóban kitünő konyha és árnyas kertek. Fajborok és valódi

Pilzeni ősforrás sör.

Tulajdonos
Ederer-Burger Gyula.

Klemencsics Károly
Telefon 51. **FIUME** Corso 12. sz.
Vasutdijszabási és szállítási iroda
(Alapított 1892).
Elvállal mindennemű helyi és tengeri szállításokat előnyös feltételek mellett. Fuvarlevél felülvizsgálat és díjkülömbözetek visszkérésére.

Hungaria Pensio
LUSSINGRANDE.
Elégáns, napos lakószobák; férfi- és hölgy-szalón kert. 2 terrassz. Villanyvilágítás.
Teljes penzió: lakás háromszori étkezéssel napi 7.— korona.
Ragályos és tuberkulotikusok nem fogadtatnak be.
Pichelmayer Lajos tulajdonos.

Tengeri fürdő Lusinpiccolo Cigale
Strand-Hotel és penzió Bellevue
- Cigale -
Minden kényelmet biztosító első-rangu családi otthon. Magyar ház. Prospectus.

Fényes alkalmi vétel!
Kitünő forgalmu vendéglő téli és nyári üzlet, fedett és árnyas kerttel, gondosan kezelt kuglizóval, vezetés hiánya miatt eladó. Átvételhez 1600 forint szükséges. — Ajánlatok „Fényes jövő” jelige alatt a kiadóba kéretnek.

VEGLIA
Hotel „QUARNERO”
Közvetlen a tengerparton, a kikötőnél. Tengerre nyíló szobák, teljesen ujonnan berendezve. Caffè-Restaurant. Penzió. Nagyon olcsó árak.

Kovács József
női szabó
— **ABBAZIA** —
Postaépület.
Mérték után a legolcsóbb árak mellett készít angol és francia női ruhákat.

Catti György utóda
cs. és kir. udvari szállító
GYOGYSZERTÁRA
a városi torony mellett
Ajánlja magát minden orvosi rendelés a-zonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszap-panok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépitőszerek stb. sfb.

VEGLIA
Hotel „CENTRAL”
Teljesen új épület. - Caffè Restaurant. Egy ágyas szoba K. 2.— - Két ágyas szoba K. 3.— - Teljes penzió K. 5.—
Portás minden hajóérkezésnél.

Hotel Slatina, Abbazia
A Slatina-fürdővel szemben a katonai gyógyház mellett. Előkelő családi ház. Szobák ellátással s anélkül, nagy étterem, kert, magyar és francia konyha. Villanyvilágítás. Mérsékelt árak.
Telefon 101. Tulajd. **Lackner Fanny.**

TOPICS MILAN
fogtechnikus
— Susákról Fiuméba költözött —
Via del Porto 8. szám II. emelet.

Kávé és Tejmérés
Fiume, a Kapucinus templon épületében. - Friss tej és tejtermékek, kívánatra házhoz is szállítattnak.
Kávé. Csokoládé. Tea.
Magyar, német és olasz lapok.
Olcsó árak!
Számos pártfogást kér
Ljubich Jozefin tulajdonosnő

Kitüntetett angol női- és férfi szabó.
Legdivatosabb ruhákat gyorsan és kitünően végzi. Javitás valamint ruhavasalás elfogadtatik.
Guczul András, Abbazia.

LIDO - VENEZIA
MAISON VENIER
a „Hungaria” szálló mögött.
Szép tiszta butorozott szobák jutányos árakon. 1 perényire a hajóállomástól és a nagy fürdőintézetétől.
= Villanyos villágítás, =

STRICEVIC PÁL
ÉTTERME
LUSSINGRANDE.
NARODNI DOM
Villásreggeli, ebéd vacsora. Nagyon olcsó árak, frissen csapolt sör.

LUSSINPICCOLO
HOTEL LIBURNIA
közvetlen a kikötőnél. - Elegánsan berendezett, tengerre nyíló szobák. Olcsó penzió. Egész éven át nyitva. Café-restaurant a házban saját kezelésben.

Ha egészségét félti
— **„ADRIA”** —
savanyu vizet igyék,
mely igen olcsó és kristálytisza. Baktériummentes magas hegyi forrásvíz. Természetes szénsavval telítve fertőző betegségeknek, étvágyzavaroknak és emésztési nehézségeknél igen hasznos ital. Borral keverve kellemes üdítő hatású.
Mindenhol kapható!
Töltőtelep **ABBAZIA** Friedrichshof.

„HELIOS”
Magánnyomozó és Világtudakozó Vállalat.
Elvállal bizalmi, házassági, örökségi és kényes ügyekben teendő kutatásokat, megfigyel legdiszkrétebben személyeket, üzleteket, lakásokat. Megbízható értesítés bárkinek viszonyairól, életmódjáról és előéletéről. Előkelő összeköttetések bel- és külföldön.
Fiume, Via del Municipio 7. sz.

LUSSINGRANDE egyelet magyar háza
Café - Restaurant Szalay
Igen olcsó árak. Billiárd. Különböző hirlapok. Különlegesség: Müncheni Hofbräu.

— **CRNKOVIC, CIRKVENICA** —
Strand, szállóda, étterem, kávéház és villa.
Kitünő hírű polgári ház. - A magyarok találkozó helye. - Kitünő konyha és borok.
Többszörösen kitüntetve. — Egész éven át nyitva.

Restaurant Pilsen
— **VELENCE.** —
Elsőrangú étterem kerthelyiséggel a Szent Márk-tér közvetlen közelében. Német és francia konyha. Német étlapok. Valódi pilseni és müncheni sör.
Kiadótulajdonos: „A Tengerpart lapkiadó vállalat”

Cantridai fürdő és vendéglő
Hideg tengeri és napfürdők, 250 kabinnal. Nagy árnyas kert terrasszal. Kitünő konyha és kifogástalan borok. Kőbányai polgári sör. Villanyos összeköttetés Fiuméből a fürdőig. Vasár. és ünnepnapokon délután katonazene.
Fürdőjegyek fehéreneművel 40 fillér.
Olcsó fürdőbérletjegyek.